

15 KERZU 75 -
15 GENVER 76

«POBL VREIZH»

B.P. 304

29273 BREST-CEDEX

Koumanantou

Boutin : 10 lur

Skoazell : adaleg 20 lur

C.C.P. 2746 - 79 Rennes

NIV. 71

1 LUR

POBL VREIZH

TRAWALC'H

A BROMESEOU !

LABOUR

ER VRO HA

DOUJANS !

SETU

PEZH O DEUS

GOULENNET AR

VRETONED E-PAD

AR MANIFESTADEGOU

DIWEZHAN

FOTO POBL VREIZH

PENNAD-STUR WAR HENT EMA U.D.B.

En ur stad truezus ema ekonomiezh Vreizh. Anzavet eo kement-mañ gant an oll, gant Minister al Labour hag all. War ar gelaouenn «La Bretagne économique» (Du 1975, niv. 143) -hag hi ur gelaouenn batroned- e skriver ez eus bet ur c'hresk a 87 % eus an dud o klask labour e Breizh(1) etre 1973 ha 1975, hag unan a 394 % eus an dud aet dilabour, ha hanter-zilabour e-pad ar memes amzer.

Petra 'ra ar gouarnamant ? Netra. Gwashoc'h zo c'hoazh : pa glask ar Vretoned ober un dra bennag ewid ma chomo o bro en he sav hag ewid ma kavo ar re yaouank labour enni, ar gouarnamant, eñ, a gass fest ar vazh en-dro, war zigarez gwall-daolioù F.L.B., bazhadoù d'ar Vretoned gant Ponia hag e vewelien ; tud sioul ha didrous harzet en o zier ; trawalc'h eo bezañ e penn (pe memes e-barzh) ur sindikad labour-douar, ur strollad ekolojisted, pe ober war-dro ur gelaouenn vrezhoneg ewid ma teuo paotred beg-o-zog beteg ho ti, da c'houlou deiz, hag e vefet kaset da Roazon, ha d'ar «Santé» memes. Amañ n'eus lesenn ebed, reolenn ebed : ne glasker ket prouiñ ez oc'h kablus. Dirollet eo Ponia : setu ase diasez nemetañ ar flastrezh...

E-barzh an afer-se, ha pa seller mad ouzh stad an ekonomiezh e Breizh, petra 'emban U.D.B. ? N'eo ket en ur herzel tud, ha tud direbech ouzhpenn, eo e vo gwellaet stad labourerien Vreizh. U.D.B. n'ema ket a-du gant F.L.B. : med a-du ema gant ar re flastret, hag evel-just, ema a-du gant ur Vreizh mestres warni hec'h-unan. Gant U.D.B. ema ar wirionez ; ne blij ket d'an oll ar wirionez-se, ha setu perag ema U.D.B. war hent. War hent tud an tu-dehou, evel-just, na glaskont nemed chutañ nerzh-labour labourerien Vreizh ha dastum arc'hant diwar o c'houst : an dud-mañ n'int ket nec'het o weled ar Vretoned dilabour. War hent tud an tu-kleiz ema U.D.B. iwe : ar re-mañ, dre vras, n'anzavont ket c'hoazh Breizh evel bro hag ar Vretoned evel pobl : chom a raont er framm gall, hag en heni fallañ 'zo, an heni m'eo lamet digant Breizh ar pemped lodenn anehi, al Liger-Atlantel. Ken jakobinad eo paotred an tu-kleiz, ha re an tu-dehou war an dachenn-mañ, n'hellont ket, ewid doare, en em zisober diouzh o flegoù kozh, na diouzh ar framm gall unvan -Breizh, Bro-Gorsika, Bro-Euskadi, Katalonya, Okitania... n'int ewite nemed hanoioù war ur gartenn ; n'int ket c'hoazh hanoioù pobloù gwirion. Ya, war hent ema U.D.B. Pegen aes, pegen braw 'vefe ober war-dro Breizh, etre tud a-fesson, ma ne vefe ket U.D.B. ase, o talañ, o rebech, o sevel he mouezh, en hanwr labourerien ha tud dilabour ur vro hag ur bobl wasket.

Petra 'respont ar Vretoned da Bonia ha da Frañs Giscard ? Chom a raont sioul, pleget o fenn gante, ha lesel Ponia d'obr e sod ? Tamm ebed. E 1975, 300ed deiz-ha-bloaz taolioù-dispac'h ar Bonedoù Ruz, gourvibien peisanted ha Kêris 1675 a zalc'h soñj : e mis Du, ouzhpenn 10 000 a Vretoned zo bet deuet da selled ouzh pezh-c'hoari Paul Keineg «Newez-amzer ar Bonedoù Ruz», hag o deus desket evel-se ur bajenn eus o istor bet kuzhet oute. Ha gant piw eo bet kaset an traoù en-dro ? Gant re U.D.B. ; ya, gant ar re a vez war hent dalc'hmad.

Respontoù all a-berzh ar Vretoned ? D'ar 26 a vis Here, ouzhpenn 2 000 a Vretoned, bodet e Gwengamp o deus savet o mouezh, kreñv ha nerzhus, ewid difenn ar Brezhoneg. D'ar 27 a vis Du, diskrog-labour dre Vreizh a-bezh, diwar lusk ar sindikadoù, ewid talañ ouzh ar gouarnamant hag ouzh ar gapitalisted a wask al labourerien, hag a sell dinet'h-kaer, ouzh niver ar Vretoned dilabour o kreskiñ.

D'ar 26 a vis Here, evel d'ar 27 a vis Du, e oa hag e chom U.D.B. a-du. Red e vo, deiz pe zeiz, derc'hel kont eus ar re a vez, ingal, «war hent» !

SKOAZELL ESTLAMMUS ETRE AL LABOURERIEN- DOUAR E BRO-NAONED

Araog an hañv eo bet bountet er-maes ar familh Pellerin diouzh an douaroù feurmet deze gant ur paotr eus ar S.N.C.F. Archerien armet a oa deut ouzhpenn ur wech a-eneb ar beisanted a glaske roiñ sikour d'o mignoned kaset kuit. An traoù-se a zo c'hoarvezet e Mezanger (44). (Sellit ouzh P.V. niv. 66).

Ar familh Pellerin en deus labourer e ti kouerien all. Kavet eo bet deze 25 dewezh-arad hag un ti o deus bet nepell diouzh bourc'h Mezanger.

Brawoc'h c'hoazh : tud a volentez vad o deus savet ur c'hraoù a 160 m2. Foenn ha plous a zo bet dastumet e peb atant. Hag ur galw a zo bet skignet e peb korn an departamant ewid kaoud arc'hant. Savet zo bet ur gouel d'an 20 a vis Du e koun manifestadeg al labourerien warlene o doa harzet polisserien hag all o klask lakaad ar familh Pellerin er-maes.

Ur gentel hag ur flac'had eo ewid re an tu dehou.

KOUMANANTIT DA

POBL VREIZH

B. P. 304 - 29273 BREST-CEDEX

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a gess e gouarnant boutin : 10 lur(1)
skozell : adaleg 20 lur(1)
estrenvro : 30 lur(1)

Amañ an arc'hant dre chekenn-bost(1)
mandet-lizher
chekenn-bank(1)

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket.

C.C.P. RENNES 2746-79.

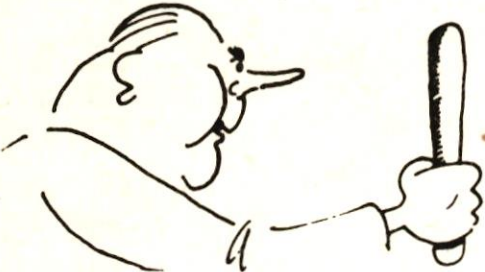
Bro-Spagn : Ha bremañ ?

Red eo deomp komz adarre eus Franco daoust ma'z eo bet *Pobl Vreizh* ar c'hentañ kelaouenn visieg o kemenn deoc'h marw ar fachist kozh. Setu bremañ da vad *Don Juan* roue Bro-spagn. Pesort galloud gwirion e-neus ? Pesort tud a zo en-dro dehañ ? Pesort politikerezh ema e-soñj ober ? N'ouser ket mad.

Pezh a ouser, koulskoude, eo an dra-mañ : n'eo ket dieubet Bro-Spagn war zigarez eo marw Franco. Distardet e vo un tamm ar wask, martese ; martese iwe, 'vo roet un tamm frankis d'r broadoù gwasket, Euskaris, Galissis ha Katalonis, med nebeud a dra. Red vo sur mad, d'ar re-mañ, kenderc'hel da stourm assambles gant an demokrated all ewid kass an traoù beteg ar penn : skarzhañ kuit an tu-dehoù ha ren o-unan o aferioù.

AR FACHISM EN E VLEUD E BRO-FRANS

Daw eo kaoud an daoulagad digor war ar c'heleier «bihan» a gavomp e-kreis pe «etre» linennoù skrivet pe ar c'homzoù embannet. Daw eo iwez klask bodañ an darvoudennoù a gavomp war beb tachenn. Graet al labour-mañ, ne gredomp ket e chom un diforc'h (diferañs) bras etre stad an dud e-barzh an Egzagon ha stad an dud er broioù brudet ewid o fachism, nemed ar baourentez-razh hag al lac'hadegoù. Ar frankis n'eo ket med moged ha netra ken.

Sellit ouzh *Ponia* gand e «flicked» oc'h ober skrap war ar re o deus menosiou dispiljus ewitañ. Sellit ouzh e ziskleriadennoù spontus a-eneb ar re a faot deze lavaroud nann d'e zoareoù (komunisted hag all...). Sellit ouzh ar vicherourien lissañsiet a-vandennoù gand abegoù souezhus. Sellit ouzh ar beisanted lakaet er-maes. Sellit ouzh ar batroned na glaskont ket diskutiñ gand ar sindikadoù hag o «chasseal» an delegeed. Sellit ouzh prefed Bro-Naoned a laka e holl ijin ewid mougaf ar santimantoù breizheg (delwenn Alan Barwek ha meur a dra all...). Sellit ouzh ar justiss o kastizañ ar re vihan hag o tidamall ar vourc'hisien. Sellit ouzh ar «Parisien Libéré», ouzh ar mikroioù, ouzh pen bras ur sindikad treitour o kaoseal alies. Sellit ouzh ar radio, an tele, ar c'hasetennoù o kreskiñ an traoù didalvoud hag o tevel war ar re bouesus. Sellit ouzh diduamantoù Paris nemete skignet dre Vro-C'hall a-bezh. sellit ouzh koust ponneroc'h-ponnerañ an impoioù, ar boued deut diouzh an «enkadenn» (crise) kempennet a-ratozh-kaer gand ar Gapitalisted. Moien e vefe kontinuiñ c'hoazh ha kontañ ar pezh a c'hoarve a bep tu. Ha goude-se, petra a chomfe diouzh al «liberté» a ro lorc'h da lod ?

AR BED

en-dro dimp

Kalz trous ewid nebeud a dra

D'ar sadorn 15 ha d'ar sul 16 a vis Du, ez eus bet ur vodadeg vras e Kastell Rambouillet. Bez e oa eno 6 rener stad (Stadoù-Unanet, Bro-Frañs, Bro-Alamagn, Bro-Saos, Bro-Italia ha Bro-Japon). Broioù kapitalist ar C'hornog evel ma vez graet outo.

Bodet e oa ar pennoù-brass-mañ ewid studiañ kudennoù ekonomiel ar «broioù pinwidig» : an dilabour, an nerzh, ar c'henwerzh etrevroadel ha dreist-oll, kudennoù ar moneiz.

Anad eo penaos n'eo ket stabil talvoudegezh ar moneiz er broioù kapitalist ha kement-mañ zo diaes ewid ar c'henwerzh etrevroadel.

E gwirionez, n'eus ket bet graet labour gwall-sirius en emvod-mañ. Deut e oa ar pennoù-bras da Rambouillet ewid en em ziskouez, ewid ober bruderezh ha n'eo ket ewid studiañ don ar c'hudennoù. N'eus forzh penaos, an Amerikaned a fell dezo chom e penn ar broioù kapitalist ha ganto e vo ataw an ton hag ar pardon, peogwir eo diasezet ekonomiezh ar broioù-mañ war an dollar.

Ha deut eo ar presidant *Ford* da Rambouillet dreist-oll da reiñ da c'housoud kement-mañ d'e genseurted ?

Ar SATMOR a zo didamall

An holl a oar ez omp bet kastizet-ni, an U.D.B. ewid boud lavared pezh a basse er gourenes ruis.

Hama ! ar SATMOR a-c'houde bloaz hor prossez -ha pemp bloaz 'zo bremañ (mis Du 70)- en deus kaset e labour da benn.

Komzet eo bet ur porzh-mor ewid al listri -plijadur e pleg mor ar C'hoesti- daou viliard a lurioù kozh- plenaet an douar ewid ar ruiou, plantet peulioù elektrik ha savet tiez.

Siwazh, boud 'zo tud kurius ouzh kostez En Arhon (Arzon e galleg). Dre forzh lenn «*Le Peuple Breton*» ha «*Pobl Vreizh*» techet int bremañ da weled diouzhtu mar deo beizig ar morc'h pe heskenn ar vuoc'h !

«*Re-dost ouzh ar mor an tiez-mañ*» en deus merket unan.

«*Ne vo ket a blass ken ewid ober un hent*».

E-gwirionez, 9 metr hepken a oa bet kemeret gant «*Promopa Bretagne*».

Petra 'faot deoc'h «ne oaket a jeometr !» o deus respontet an dud e-karg.

Chomet en e wele kousket marse ?

Pe c'hoant o deus bet an tiez da vont larkoc'h war-du ar mor e-pad an nos ?

Ne vern penaos, me zo me prest -ha rerall iwe da gregiñ en ur bigell ewid o lakaad en-dro en o flass.

AN DOUAR D'AL LABOURERIEN...

Diw wech, 'm eus aon, en-deus diskuilhet *Pobl Vreizh* oa labourerien-douar o vont da vout bountet 'maes o flass gant aotronek stenn, ha pinwidig : Aotrou maer Poullaouen (n. 63) ha J. Rohou, markis newez Ti Meur (n. 64).

Bremañ, ur wech all, 'barzh kanton Karaes, 'vezer prest da lemel e zouaroù digant ur peisant. Ha mem' mod eo tremenet an traoù 'barzh Spezet ar wech-mañ ha barzh Poullaouen : ur prisa-cher 'ta un dewezh da zisklêriañ hag-efi 'vez dalc'het mad an douar, les-varn Montroules goude (pesort justiss ?), les-engalw Roazon, an urcher ha da echuiñ, an archer...

Ha perag kement-se a drubuilh ? Afer Spezet zo re luziet da gontañ penn-da-benn med un dra zo sklaer : er bloawezh 1973, en-doa kollet peisant ar Wern 13 buoc'h, 12 taro, un toullad koleoù, hag 8 leue ! Pa n'en-doa ket gallet goude-se paeañ e vloawezh-dle d'ar «*Crédit Agricole*» oa aet an traoù da fall gant an tiegezh, ha kroget ar sparfilli da dostaad ! Kouezet an dud-se 'barzh ar viser. Kaer en-deus bet ar mab dont da labourad douar 'lec'h e dad, aet da glask labour 'barzh pri-gwenn Berrien, ne oa mann ebed d'ober ! Ar berc'hennes, un intañves a 80 vloaz, hag he mab pennhêr (ijinour kostez an Normandi) o-doa laketañ 'barzh o soñj kass ar peisant 'ba lew. E wreg, a zo klañv he fenn, zo bremañ 'barzh

ospital Plouguernevel...

Lañset eo an F.D.S.E.A. da sikour peisant Spezet. Ni iwe a rank harpañ aneñ, rag ma soñj da lod ne dalv ket ar boan difenn «*gwayed kamm*» al labour-douar, ken buan all 'skopint war ouvrierien dister an industri !

Ha pa teu labourerien-douar Travrivan pe Plonevez da glemm 'eneb ar stumm da hadlodennañ douaroù (ha da veuliñ F. ar Garreg !) e vrudont ar memes taolioù fall : piw 'gav e gont 'barzh un trafik douaroù ar mod-se ? Trawalc'h eo kaoud ur pekad jardin 'barzh ar vuoc'h, hag ur genou bras ewid dont da c'hoari 'barzh kommission an hadlodennañ, hag ober al lesenn da'r beisanted ! Trawalc'h eo kaoud kamaraded eus tu Montroules ewid kass ha degass ur menajer !

Nann, al labourerien-douar n'int ket ampart da gomz ha d'en em zifenn 'barzh Kerne-Uhel, med kompren a reont tamm-ha-tamm 'vije dleet reiñ an douar d'ar re a labour aneñ.

FANCH NEZET Labourer-douar yaouank

Pobl vreizh. Lâr deomp pesort mod 'maout deut da vout ur peisant ?

Fañch Nezez. Me 'zo ganet 'ba bourc'h Fouen, ma zad a oa charkuter, ma zad-kozh oa klañv ha ma mamm-gozh he-doa lâret d'am mamm : «*Bremañ vo daw deoc'h chom er gêr 'wid sikour ac'hanomp*».

Diouzhtu neuse oan deut amañ.

- *Ped vloaz 't oa er mare-se ?*

- 10 vloaz. Ha ne 'm oa ket desket brezhoneg ebed ; oa ket broad 'ba'r skol ha ma zud ne savarent (gomzent) ket brezhoneg. Me oa bet 'barzh ar gêr gant ma mamm-gozh ha diouzhtu, m'eus tapet «gout» da labourad an douar hag ar skol n'interesse ket mui ac'hanon. Chañs 'm eus bet da gaoud ur prisoner-bresel a oa o labourad amañ hag en eus desket din labourad an douar deus ar gwellañ-toud. 'Gis n'on ket bet er skol labour-douar, 'm eus studiet dre lizher 'pad 3 bloaz (Univ. cath. Angers, 'barzh an Aljeri 'pad ma c'hoñje, ha 'barzh Roazon : économie rurale, 2e degré). D'ar memes mare e oan dewezhour gant ma mamm-gozh amañ, ha 'pad 6 vloaz 'm eus militet 'barzh ar J.A.C. he-deus «stummet» ac'hanon kalz. Ha setu penaos on deut da gompren gwelloc'h problemoù al labour-douar hag ar beisan-ted.

- *Ha bremañ, emañ da vestr ?*

- Ya, ma-unan 'maon bremañ 'sambles gant ma mamm ha ma gwreg.

- *Penaos 'ma kont gant al labour 'barzh da gêr ?*

- Me 'm eus 14 buoc'h-laezh ha 5 annoar ha toud e kultur biolojik.

Da gentañ, 'm eus graet 'gis ar re all : un tammig ludu, azot betek 1971. 'M eus ket james lakaet kalz ludu, kalz teil, ataw.

- *Abalamour da betra ?*

- Kentañ rêson : me oa idealist-tre hag em eus santet diouzhtu ne oa ket moaien d'ober ewid toud an dud ur «produit de qualité» hag em oa c'hoant saveteiñ ar vro, lakaad ur gwir buhez en-dro d'an douar. Me 'm eus bet tu da savar (komz) gant ur medissin eus Bro-Beljik hag a oa ur c'hlasker (chercheur). Eñ 'n eus lâret din : «*Moaïen 'zo da vountañ kuit 80 % eus ar c'hleñvejoù gant boued naturel. An amzer da-zont zo 'barzh al Labour-Douar-Biolojik (L.D.B.)*». Hag em eus kroget 'pad 4 bloaz gant Le Maire-Boucher (Angers) met 'widon, eh eo un trust. Red eo lâred e vez mac'het ar beisanted biolojik gant ar re-se. Ar bloaz-mañ, 'm eus prenet ma ludu biolojik e ti Boënnec 'barzh Pont'n Abad. Hemañ a werzh e «Lithotamne» teir gwech nebeutoc'h ewid Le Maire-Boucher !

- *Daoust hag ez eus moaien d'ober L.D.B. forzh pelec'h ha daoust hag amañ 'zo un douar mad pe ispissial ?*

- Douar Fouen 'zo douar mad. En amzer gwechall, sid (chistr) Fouen 'oa eus ar gwellañ-toud. Bez e oa kalz a verjeoù, kalz a foenijer hag ed ivez.

Moaïen zo memestra d'ober L.D.B. dre Vreizh a-bezh, rag bez' zo kalz pinwidigezhioù. Bez'zo ar mor, 'pad ar goañv 'ra kalz bezhiñ. Bez'zo gresil (Maërl), traezh. Toud an traoù-se zo naturel, 'widomp 'ma formidapl !

Me 'moa c'hoant labourad en-dro 'gis ma zad-kozh. Eñ en-oa graet kompostaj gant lann, brug, banal, teil, delioù. An dra-se oa dija kultur biolojik, med ma zad-kozh, 'gis toud ar beisanted n'en oa ket komprenet e oa un dra a-boues labourad e-gis-se. Ha me 'm eus soñj gweled, 20 vloaz 'zo, ar bern foen, ar bern plous war al leur, eus ar gwellañ, hag e oa kement a «rendement» ha bremañ.

- *Moaïen zo dit lâred deomp bremañ pesort labour 't eus bemdez ?*

- Ewidomp, an douar zo ur metou bew (milieu vivant) lec'h zo burruget (buzhug) ha red eo kaoud resped outañ.

Ewidomp, implij lousou chimik zo fall-tre ewid an douar. An dra-se a lev (lac'h) diouzhtu toud ar mikro-organismoù ha n'eus ket moaien da gaoud marc'hadourezh vad e-gis-se. soñj zo bet ataw er «rendement», er gounid ha james er vadelezh (kalite).

'Barzh al L.D.B. failh ket (arabad) implij teil brut, met teil kompostet, lec'h ma vez mesket teil, «Lithotamne des Glénans» ha kalz plous : 8 kg ewid ur vuoc'h bemdez. Amañ, toud ar c'hleuzioù vez naetaet hag an dres vez lakaet e-barzh ivez. 'Barzh ar c'hompost, e teu ur bern bakteriennou hag ar c'hompost vez skuilhet war an douar d'ar gwellañ mare ewid ma teuy hemañ da vezañ frouezhussoc'h.

AR C'HUENNOU

- *Daoust ha n'eus ket ur gudenn ewid gwerzhañ an traoù ?*

- Red eo lâred ar wirionez, diouzhtu. Barzh al L.D.B., ez eus muioc'h a labour. Kalz muioc'h a ewezh ouzh toud an traoù. An dra zo kaos emañ uhelloc'h pris an traoù biolojik. Bremañ, me ne werzhañ ket laezh, ober 'ran toud gis gwechall gozh. Ataw amann. Laezh dre zienn vez roet d'al leueoù

bihan. An amann vez gwerzhet toud 'barzh Fouen' ha Kemper. Toud a ya kuit. Ar pezh zo re 'ya barzh ar stal dietitik e Kemper. A-hend-all, 'm eus klianted dibaoe 7 vloaz.

Lâred 'vez eo re ger ar produioù biolojik ewid toud an dud. Met 't eus ken gweled, toud an dud bremañ o deus otoioù braw, a vutun ; ar merc'hed a lak kalz dispignoù 'barzh an dilhad. Me lâd failh dont en-dro d'ur vuhez gant ezomoù gwirion. Red eo gweled petra zo a-boues 'wid buhez mab-den. Moaien zo evelse da stourm a-eneb d'ar «Société de consommation».

- Med ar re baour n'int ket 'barzh c'hoazh 'nezo ?

- Gwir eo. Med n'eo ket dre hon faot deomp, labourerion, ma'zo tud paour. N'eus ken gweled ! Me 'm eus graet choasoù ewid boud (bezañ) gant ar re baour, 'barzh ar memes stourm. Setu perag en em anavezañ assambles ganto, ha graet hon eus ul labour vad 'barzh ar sindikad hag ar «Mutuelle Agricole». Met al L.D.B. ne ve ket james progresset ma be chomet toud an dud o lâred mod-se : 'vez labouret ewid ar re binwidig. Me gred bremañ failh ober ur «Ponction» war ar re-se, ewid ober ur studiaden diwar-benn al L.D.B., ha lakad re all da vont en-dro (el L.D.B.). Ha me lâd d'ar c'hoñsomateur : Dezañ 'ma d'ober «Coopératives de consommateurs» ewid kaout produioù marc'hamatoc'h !

- Tud a lâd : en ur ober e-gis-se vo ket tu d'ober boued da doud an dud.

- N'eo ket ar wirionez. En ur ober gant al L.D.B. 'm eus kement a «rendement» ha 'm oa gant kultur chimik 'raog. Barzh

broioù pinwidik 'gis Bro-C'hall Alamagn hag all, e vez dispignet re. Failh 'ra deomp dont en-dro d'un doare-bewañ naturel, kempoues.

Da skwer : gant 2 dewezh-arad labouret ewid ober kig chatal zo maoien da vagon 5 den ; gant 2 dewezh-arad ed zo moaien da vagon 20 a dud.

N'eo ket dont en-dro d'an amzer gwechall, met kemer ar pezh a oa mad en amzer-se.

- Bez zo ur skol, lec'h ma vez desket al L.D.B. ?

- 'Barzh ar Frañs, n'eus tamm skol ebed, med barzh ar Suiss zo skolioù. Poaniañ a rin ewid lakaad al L.D.B. da vezañ studi e skolioù ar Frañs, ewid kaout moaien da choas etre an 2 zoare. Med ewid ma 2 vugel, m'o deus c'hoant chom labourerion-douar, obliget vin da gass 'neze 'barzh Suiss.

AN DAREMPREDOU GANT AR BEISANTED ALL

- Bez 'maout da unan 'ober L.D.B. ?

- Bremañ zo 2 e Kombrid oc'h ober war-dro al legumachoù en un doare biolojik. Re all zo e Mahalon, Kernevel, Tregunc, Kerrien, Landrevarzec. E Nord-Finistère, zo kalz. Ar c'herioù bras, n'int toud e biolojik : ludu naturel zo re ger gant Le Maire-Boucher ewid boud implijet 'barzh ar c'hêrioù bras.

Bez'zo darempredoù etrezomp ur wech dre vare ewid gweled pesort mod ema an traoù. Emichañs 'vo ur sindikad. Ar Morbihan 'm eus dija ur sindikad L.D.B. Ni 'n eus kalz traoù da lâred d'an dud : ma vo implantet sañtralou nukleel e Breizh, echu al L.D.B. Ar peurllec'hioù, an douar vo toud polluet. Ewid ar vartoloded vo memes mod, ar bezhin vo saotret.

- Hag ar beisanted all, petra soñjont ?

- Me 'zarempred gant René Bordie eus Penn-an-Ilis a zo ur c'hamarad ha responsabl sindikal gis din. Ar re all ne lâront netra. Sabatu et int o weled pegement a «rendement» 'm eus bremañ. 'Peus ken gweled, kemeret 'm eus 'n «aîtrepreneur» ha graet em eus 4 170 boutell foenn war 18 dewezh-arad. 'N dra zo ur «rendement» mad. Ha foenn braw.

- Hag ar sindikajoù ?

- Dec'h ar C.D.J.A. 'n eus telefonet din. C'hoant o deus da savar war al L.D.B. ewid ar re yaouank zo 'vont d'en em «installañ» bremañ, 'balamour ema diaestre gant ar sistem ekonomik. Kalz re yaouank

n'o deus ket c'hoant boud tapet e-barzh, 'balamour 'n dra-se zo mac'homerezh, sklaverezh.

- Darempredoù 't eus gant skol al Labour-Douar ?

- Pas kalz, failh lâred. Ar c'helennadur n'eo ket ewid an dra-se. Kontestiñ a reomp ar metod chimik. Me 'm eus memestra darempredoù gant skolidi Lise Labour-Douar Brehoulou. Bep merc'her e-lec'h mont da bourmen 'barzh ar vourc'h pe da Gemper, e teu ur skoliad bennag da labourad amañ ewid anavezoud ar c'hultur biolojik. Ha bez'zo 3 o deus bet o eksamen hag a zo chomet bremañ 'labourad an douar hag a ra L.D.B. Kalz stajidi 'm eus. Kalz goulennou eus ar «maisons familiales» da skwer...

AN AMZER DA ZONT

- Bez'zo un dazont ewid al labourerion-douar e Breizh ?

- Ma, bremañ pris toud an traoù en-eus kresket : assurañs, reparassionou,

douar. Pris produioù an douar ne bign ket ! Bremañ zo ur grisenn hag ewid al labourerion-douar failh stourm. An dra zo kaos on sindiket. 4 bloaz 'zo 'm eus adlañsed sindiket Fouen' (F.D.S.E.A.) gant kamaraded. Deut eo bremañ kentañ sindikad kantonal en-dro.

Difennet ar «Beisanted Labourerion» ha savaret 'm eus gante. Lavaret 'm eus dezo : «C'hwiz zo tapet 'barzh ar sistem, bremañ failh boud independant».

Pa zo bet «bresel al laezh», 'm eus ket «abandonet» james ma «écrémeuse» ha ma ribot. Gwerzhañ a ran ma amann 'gis gwechall gozh ataw. N'on ket toud 'barzh ar «sirkui». Moaien zo e-gis-se da lakaad anezañ da darzhañ.

Gant al L.D.B. ez eo possubl diskoulmañ kudenn ar c'hêrioù bihan dreist-holl. Krediñ a ran en amzer da zont al labour-douar kumuniezhel. A-hend-all, n'eus ket kalz a amzer libr, n'eo ket ur vuhez ewid ar wreg hag ar vugel. Un den a labour en-eus ezomm tapoud nerzh en-dro. An dra-se zo oblijet... Hag e-barzh al L.D.B. e vimp oblijet da labourad 'sambles.

Dastumet gant :
Bodivit Kevrenn Konkerne
Y. ar Gow Kevrenn Kemper

Beb daou viz lennit :

AL LIAMM

(savet e 1945)
ar gelaouenn nemeti o reñf,
c'hwec'h gwech ar bloaz,
barzhonegoù, kontadennoù, pennadoù
a beb seurt ha keleier.
80 pajenn e peb niverenn.
Rener : Ronan Huon.
Koumanant : 30 lur. Studierion : 25 lur.
Mme S. Cherel, 100 bd de Verdun Rennes
C.C.P. 2184-34 Rennes.

AR FALZ

KELAOUENN DRIMIZIEG AN Emsav
diazezet gant Yann Sohier
bodet ennañ skolaerien ha kelennerien
Vreiz
a-du gant ur skol vreizeg ha laik gwirion.
Lennit *Ar Falz* ! Komanantit d'*Ar Falz* !
(25 lur evid 6 niverenn)
AR FALZ, straed Kan-ar-Gwez
29245 Plourin-Montroulez
C.C.P. 430-20 H Roazon.

Ti-Moulerezh
Kreis-Breizh
M. Pezennec
Rostrenen
Pg. 29.00.37.

U B

... EVEL

BREIZH

Ur pennad mat 'so dija zo savet bec'h etre U.D.B. hag an Emsav galleg. Pa oa c'hoazh eus ar M.O.B. ne oa ket ken treñk-se an traoù. Kroget e oa ar reus dreist-oll abaoe ma oa bet krouet Strollad ar Vro. Ewidomp-ni, tud U.D.B., S.A.V. zo eus an tu dehoù ; ewid tu S.A.V., U.D.B. zo ki bihan ar P.C.F., da lâred eo, U.D.B. n'eo ket Breizheg.

En gwirionez, ne oa ket kontant tud S.A.V. o kleded ac'hanomp o lâred e oant deus an tu dehoù. Ha gwir eo, ez eus en S.A.V. tud a-fesson hag a sko o c'halon war an tu kleiz. Lâred hon eus a-viskoazh e oa sklaer ewidomp e oa dallet ha touellet an dud-se gant ar re a oa ouzh o ren. Dallet ha touellet int bet gant tud a oa finnoc'h ewid kaoc'h louarn, tud hag o-deus hadet meskailhes en Emsav Breizheg. se zo kaos, n'halle bezañ S.A.V. nemed ur Strollad a veskerien. Setu perag iwez int en em glewed gant meskerien all hag evelhen eo bet krouet ar F.A.S.A.B., Doue ra viro !

Ma oant dall, martese ne oant ket bouzar. Ha goulennou zo bet graet outo gant U.D.B.

DEUS PELEC'H E TEU AN ARC'HANT ?

Sed ase ur goulenn fraezh hag oa bet graet ur pennadig 'zo gant «*Le Peuple Breton*». Deus pelec'h e teue milionoù S.A.V. ? Respontet e oa bet dimp e oa bet krouet ar Strollad gant un den estlamus, Yann ar C'HALVEZ e hanw. Un den pinvidig-mor hag en devoa diviset gouestlañ e vuhez hag e fortun da Vreizh. 80 milion en devoa roet da S.A.V. ewid ar votadeg vras diwezaf, ha se oa bet gouest d'ober peogwir e oa chomet er gêr e lec'h mont da c'haloupad ewid e vakañsoù. biskoazh kemend-all ! Pebezh chañs vad ewid Breizh, neketa ? Koulskoude, e oa chomet nec'het ur bern tud, ha reoù U.D.B. iwez. Re vraw 'oa evelkent ! Ha tud vad S.A.V. eta, o rebech da U.D.B. he spered strizh ha diskredig.

N'eus c'hwezh ebed gant an arc'hant, evel ma lavar ar C'hallaoued. Memestra e soñje dimp e oa c'hwezh fall gant an afer-se : C'hwezh ar brein. Med erfin evel ma lavar ar psalm : «Daoulagad o deus ha ne welont ket ; divskouarn o deus ha ne glewont ket !».

AN TAOL-KURUN

Evel a ouser, n'eus netra a vad a gement ha na deufe ket deus Paris. Kaer en-devoa U.D.B. arabadiñ, sonn e chome tud S.A.V. (ha bremañ ouzhpenn ar F.A.S.A.B. en e bezh) en o c'hredennoù. Bremañ avad, eo deut an oabl da zuañ da-vat. Deut zo keloù fresk eus Paris, e-barzh ul levr *B... comme Barbouzes* e hanw. Ha setu den meur ar F.A.S.A.B., rener ar c'h-*Combat Breton* (mar plij) saotret penn-kil-ha-troad gant gwashoc'h ewid dour-hañvouez. Herwez al levr-se, e vefe *Ar C'halvez* ur varbousenn, da lâred eo, un den e servij ur poliss kuzh evel ar S.A.C. hag all, ac'hane e servij ar C'hallaoued. Un den a zo en em silet en emsav ar veskerien ewid lakaad muioc'h a zisurzh ennañ c'hoazh. se zo bet graet espress-kaer gant ar c'hallaoued ewid klask breinañ an Emsav breizheg dre vras, ha dre-se tizhoud U.D.B. hag he dinerzhaf. Evurusamant, e oamp chomet divrall, rag santet hon devoa an dañjer. Evurusamant, hon eus nac'het ataw daremprediñ S.A.V. hag e genseurted. Mad eo kaoud ur «spered strizh» a-wechoù, neketa ?

Ur bern traoù-all a vefe da gontañ diwar-benn *Ar C'halvez*, ha sur a-walc'h e vo kledet keloù pouesussoc'h c'hoazh a-barzh pell. N'eo ket achu an abadenn. Med peogwir omp o komz eus siriusted an Emsav, taolomp ur sell eta war ul lodenn all anezañ.

AN F.L.B. - L.N.S.

Goud a oar peb heni, pegement a zisfiz a vag U.D.B. ouzh ar gochisted. Hag ar raeson ganti ! Klewit kentoc'h :

D'ar 16 a vis Here, e oa bet lakaet er voest un toullad lizhiri o kouvian tud 'zo da vont e-barzh an F.L.B. - L.N.S. Lavaret e oa d'an dud respont en ur lakaad o lizher e-barzh daou c'holo-lizher (añvlopenn). An heni kentañ, warnañ hanw un den na ziskuilfomp ket, a oa da lakaad e-barzh unan all, warnañ adress ar gelaouenn *Liberation*. daou dewezh goude, e oa krog ar furchadegoù a-eneb an F.L.B. N'oc'h ket souezhet ?

Ur paour-kaez paotr a oa kavet lizher an F.L.B. - L.N.S. en e lojeis, zo bet dastumet gant ar P.J. Unan all, war hon eus kledet, a oa bet fin a-walc'h ewid dewiñ al lizher. Setu tapet berr ar flied pa oant bet o furchal en e di. Se a ziskouez ur wech ouzhpenn eo breinet an emsaviou gochist gant ar flied. Manipulet eo an F.L.B. - L.N.S. evel ar F.A.S.A.B. hag all...

Petore kentel zo da dennañ eus an holl degouezioù-se ?

SOTOC'H EWID AN DEN HEN KELENN

Ar gentel gentañ : Ar re a oa o valbousenniñ war U.D.B. war zigarez ne oa ket breizheg, zo tapet genaoueg : emaint o labourad en aoadurioù daouarnet dre guzh gant ar C'hallaoued.

Neuse, n'eus nemed ur strollad politikel breizheg en Breizh ken : U.D.B. an heni eo.

An eil kentel : Mad e vije d'ar F.A.S.A.B. en em zivodañ, ha d'an dud zo e-barzh, pe krouiñ ur strollad all (ha diwall mad ar wech-mañ !), pe dont e-barzh U.D.B. (m'emaint eus an tu kleiz ha sirius).

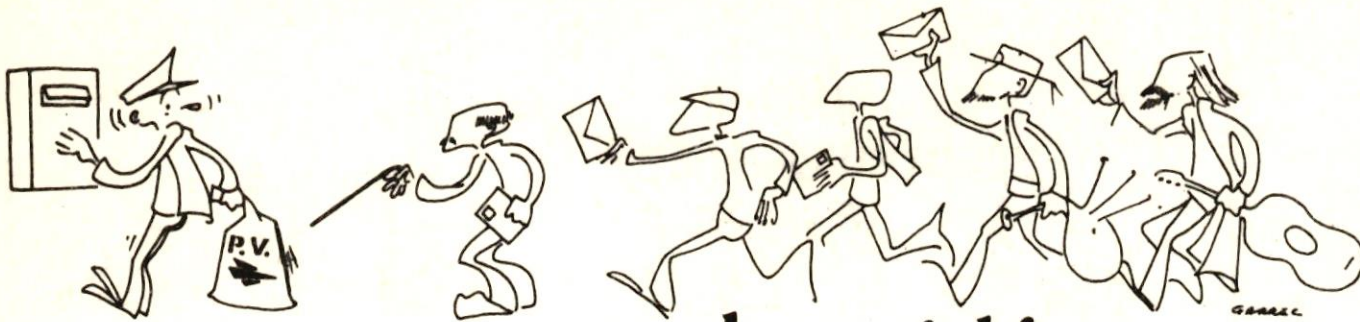
Neuse, vefont kad da weled petra eo U.D.B.

1 - Un **Unvaniezh**, enni Marksisted, sossialisted, Kristenien, otojessionerien, brezhonegerien (rakward ur bobl en he fezh, kweda ?)...

2 - Ur Strollad **Demokratel**, lec'h ma vez emvodoù **niverus** ha **demokratel**, lec'h ma vez roet da beb heni an droed da gomz uhel, da goñtrolliñ ar pezh a vez graet er penn, da gontrolliñ an arc'hant beteg ar gwenneg diwezaf, hag all...

3 - Ur Strollad **Breizheg** ha brezhoneg a-benn ar fin, a zo he fal dihaniñ pobl ar Vretoned ewid kass anezi war hent ar frankis hag ar justiss.

Hag e vo graet !

pour ha trichin

Kenvrois ker,

Pa'z eo echu ma c'homanant da Bobl Vreizh, setu amañ ur chekenn-bost skoazell 35 lur ewid adkomanantiñ.

Muioc'h-mui e kavan gerioù hir ha diaes e-barzh P.V.: «a-heurt-terezh-ioù» ha «dielfennañ» all, dao eo din muioc'h-mui iwez digeriñ a geriaoueg pa vezañ o lenn P.V. A-benn ar fin, kement-se zo skuizhus ha dispiljus. Me zo a-du gant M. Briand pa lâre-eñ : «ober (eus ar brezhoneg) ur benweg bew, gouest da zisplegañ peb tra ha da zougen mennadoù ur bed newez». Ya, sur 'vat ! Med pelec'h emañ brezhoneg ar bobl vrezhoneg e-barzh Pobl Vreizh, bremañ ? Daoust ha Pobl Vreizh 'vije skrivet ewid an intelektualed nemeto, bremañ ?

Ha koulskoude, moaien zo skrivañ traoù ken gwir ha ken plijus gant langaj ar bobl, diwar-benn abegoù tostoc'h ouzh kudennoù ar vuhez pemdezieg. Graet eo bet dija gant Pobl Vreizh. Labourerien ar bobl n'int ket nec'het kement-se gant ar Barzhas-Breizh pe traoù ar seurt-se.

Diw bajenn (ha da vezañ kendalc'het) diwar-benn Kervarker e-barzh memes niverenn Pobl Vreizh, pa n'eus nemed unan beb mis, a zo seizh gwech re. Nann ! laran-me da gement-se ! E-pad ur mis ez eus bet tremenet traoù all e Breizh, ha kalz talvoudusoc'h ewid dazont ar brezhoneg hag ar stourm ewid dieubidigezh (unan all !) pobl Vreizh.

Souetiñ a ran hadkavout P.V. evel e oa 6 pe 7 mis zo. Cheñchamant zo bet e stumm ar journal abaoe ar mare-se. 'Vin ket sur an heni kentañ d'ober ar rebechoù-se.

Setu ar pezh am oa da lavared, daoust ha kont a vo dalc'het eus ma c'hlemm ? Petra vo respontet din ?

A greis kalon gant Pobl Vreizh hag ho stourm.

Herri Beon

RESPONT

Kenvroad ker,

A-du omp gant pezh a lavarit. Re a draoù kulturel zo 'barzh Pobl Vreizh. Ezomm zo muioc'h a bennadoù politikel, sossial hag ekonomikel. Ar yezh iwez zo re stard a-wechoù. Klask a reomp ober gant ur yezh aes, med alies ez eo diaes tremen heb ober gant un toullad gerioù «chimik». Pa vez implijet sort gerioù e vije red, beb tro, lakaad ar galleg talkichenn. A-wechoù 'vez graet, a-wechoù 'vez ankouaet, rag press zo war an dud, hag an amzer zo berr. Arabad eo ankouaad n'eus nemed tud a volentez vad oc'h ober war-dro Pobl vreizh. Se zo kaos omp obliget d'ober gant ar pezh hon eus. Ha pa vez kaset traoù kulturel hir, evel ar pennad-kaos diwar-benn Kervarker, ez eo red soñjal da gentañ en amzer zo bet kemeret gant hor c'hamaraded ewid hen sewel. Eurvezhioù ha eurvezhioù labour ! Da eil, ma'z eus tud ha n'int ket chalet gant Kervarker, tud all zo. Setu n'eo ket aes

kontañtiñ an holl !

Med pediñ a reomp ac'hanoc'h da grediñ e klaskomp ober deus hor gwellañ hag e vo dalc'het kont eus hoc'h ewezhiadennoù, rag a-du gante emañ an darn vrassañ eus tud U.D.B.

A galon ganeoc'h.

P.V.

PAPERENN EMESELAÑ

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a c'houlenn dont da vezañ eus U.D.B.
En de (n) (r) 197

Sin :

Da ges en-dro (troc'het pe adskrivet) da :
U.D.B. — B. P. 304, 29273 BREST-CEDEX.

**Un den dieub, hiriw
an deiz, eo un den a
oar an doare**

KOUMANANTIT DA

**LE PEUPLE
BRETON**

B. P. 304 — 29273 BREST-CEDEX

HANW
HANW-BADEZ
CHOMLEC'H

a gess e goumanant boutin : 20 lur⁽¹⁾
skoazell : 30 lur⁽¹⁾
estrenvro : 30 lur⁽¹⁾

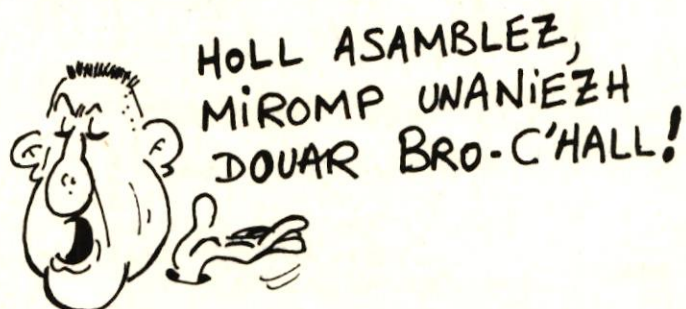
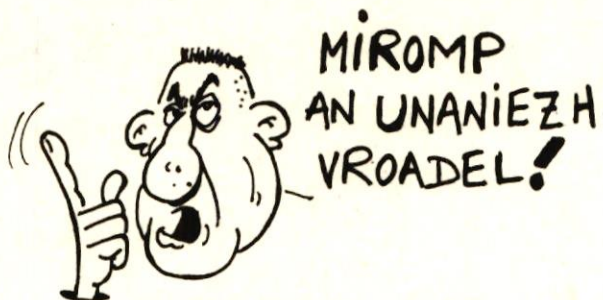
Amañ an arc'hant dre chekenn-bost⁽¹⁾
mandat-lizher⁽¹⁾
chekenn-bank⁽¹⁾

(1) Diverkit ar gerioù na servijont ket.

C.C.P. RENNES 2365—76.

EMA NEDELEG
O TOSTAAD!
EWID OBER PLIJADUR
D'HO MIGNONED,
EWID LAKAAD
HOC'H ENEBOURIEN
DA DAERIÑ,
KOUMANANTIT
ANEZHO
DA
**b-POBL
VREIZH!**

NONO

**SKOAZELLIT
POBL VREIZH**

Skoazellit Pobl Vreizh hag a zifenn,
en hon yezh, Breizh al labourerion,
en ur gas ho profoù da «Pobl Vreizh»,
C.C.P. 2746-79 Rennes.